Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care dĭ
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unu anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 54. Brașovŭ, Mercurĭ 8 (20) Martie 1889.

Brașovŭ, 7 Martie v.

Inainte cu două săptămânĭ organulŭ nostru a accentuatŭ la loculŭ acesta, că chiar și din punctŭ de vedere alŭ legilorŭ ungurescĭ naționalitățile nemaghiare suntŭ îndreptățite a pretinde la rêndulŭ lorŭ aceleașĭ concesiunĭ pentru limba lorŭ maternă, ce le pretindŭ și Ungurii relativŭ la esamenulŭ de oficerŭ, a le pretinde nu numai față cu esamenele de oficerŭ în armata comună, ci și față cu esamenele de oficerŭ în armata honvedilorŭ.

Spre susținerea acestei afirmărĭ amŭ citatŭ legea de naționalitate din 1868 și în deosebĭ §-ulŭ 17 alŭ ei.

In ședința de Sâmbătă a dietei ungurescĭ d-lŭ Ludovicŭ Mocsary a argumentatŭ totŭ în sensulŭ acesta provocându-se la § 17 alŭ numitei legĭ spre a rĕspunde la întrebarea: ce se întêmplă cu tinerii, carĭ nu suntŭ versațĭ nicĭ în limba maghiară, nicĭ în cea germană și au absolvatŭ unŭ gimnasiu cu limba de propunere română, slovacă, sêrbéscă ș. a.?

Mocsary crede, că nu numai echitatea, dér chiar și legea din 1868 ar pretinde, ca sĕ li se concédă acestorŭ tinerĭ a se folosi la esamenulŭ de oficerŭ de limba de propunere a scólei ce au absolvat'o.

Mocsary, deși în ceea ce privesce aspirațiunile maghiare nu rĕmâne îndĕrĕtulŭ soțilorŭ sĕi din stânga estremă, ba îi întrece încă, a rĕmasŭ și de astădată consecventŭ luândŭ în apĕrare legea de naționalitate, de care nicĭ guvernulŭ, nicĭ oposiția nu mai vrea sĕ scie nimicŭ.

Stânga estremă, care l'a aplaudatŭ freneticŭ până ce a ajunsŭ la punctulŭ de *echitate* față cu naționalitățile, a tăcutŭ mai ânteiu surprinsă, ér partida guvernului a protestatŭ făcêndŭ mare sgomotŭ, și în cele din urmă au protestatŭ cu toții.

Vorbirea de Sâmbătă a deputatului Mocsary, ce-o publicămŭ mai josŭ în estrasŭ, are și de astădată meritulŭ de a fi constatatŭ pentru istoriă cum cugetă adĭ „legislatorii“ ungurĭ asupra naționalitățilorŭ și a drepturilorŭ lorŭ.

La vr'unŭ succesŭ órecare nu s'a gânditŭ Mocsary. Acésta o dovedesce și împrejurarea, că n'a tractatŭ în modŭ de sine stătătorŭ cestiunea, ci numai în legătură c'unŭ amendamentŭ, pe care l'a combătutŭ, și în fine în fața sgomotului și a protestărilorŭ celorlalțĭ a esclamatŭ: fiă dér acésta numai vederea mea personală!

Cuvintele aceste din urmă caracterisézǎ de minune posițiunea d-lui Mocsary față cu conaționalii sĕi din dietă.

Mocsary se sêmte datorŭ a accentua vederile sale neschimbate cu privire la politica de naționalitate, dér e și elŭ prea multŭ Maghiarŭ decât ca sĕ deștepte în ai sĕi bănuiala, că ar voĭ sĕ zădărnicéscă lucrarea lorŭ de maghiarisare. De aceea îi liniștesce dicêndŭ: fiă dér acésta numai vederea mea propriă!

DIN AFARĂ.

Reforma financiară în Serbia.

Noulŭ ministru sêrbescŭ de finanțe plănuesce echilibrarea finanțelorŭ sêrbescĭ așa de dĕrĕpănate din pricina deficitelorŭ marĭ și dese și din pricina datoriilorŭ celorŭ multe, încâtŭ până la falimentŭ nu mai e multŭ. Bugetulŭ sêrbescŭ e de 46 milióne; 6—7 milióne suntŭ deficitulŭ administrării, 3 milióne deficitulŭ pentru ștergerea datoriilorŭ. Ca mijlocŭ de îmbunĕtățire a finanțelorŭ e reducerea bugetului militarŭ, care e adĭ de 14 milióne; trebue redusŭ celŭ puținŭ la 11 milióne. Serbia e statŭ micŭ, cu poporațiune nu pré numerósă. „In politica cea mare, dice ministrulŭ, puterea nóstră militară nu va decide. Efectivulŭ presentŭ e de 20,000 ómenĭ pe hârtiă, în realitate 15,000, și-lŭ vomŭ reduce celŭ puținŭ la 12.000. Dér pentru aceea n'are se 'nceteze serviciulŭ militarŭ obligatorŭ pentru toțĭ. In timpŭ ce ómenii stau sub arme, sĕ fiă pregătițĭ pentru momentulŭ în care trebue sĕ apelămŭ la întrega putere a poporului nostru.“ Se va reduce numĕrulŭ representanțilorŭ Serbiei în străinĕtate și numĕrulŭ funcționarilorŭ administrativĭ. Dér de altă parte se vorŭ ridica și veniturile, reformându-se tóte dările directe și darea pe timbru, împărțindu-se darea corectŭ. Se vorŭ încassa cu energiă restanțele de dare, care se urcă la 10 milióne. Manipularea tutunului se va face în regiă proprie de statŭ și altele. Cheltuelile se vorŭ reduce cu totulŭ la 40 milióne și se vorŭ urca veniturile, care se potŭ taxa cu 37 milióne. Se vorŭ introduce apoi băncĭ țĕrănescĭ, cum esistă în Rusia.

Serbia și raporturile austro-ungare-ruse.

După corespondentulŭ diarului „Standard“ la Budapesta, s'au datŭ ordine sĕ se așeḑe 20,000 de ómenĭ spre granița sêrbéscă. Diarele ungurescĭ amenință Serbia cu o ocupațiune militară în casulŭ când ea ar modifica relațiunile cu Austro-Ungaria. „Novoe Vremja“ declară, că Serbia, ca regatŭ independentŭ, nu va pute fi obiectulŭ vr'unei violărĭ de teritoriu, orĭ-care ar fi politica guvernului ei, și că póte sĕ compteze pe simpatia și sprijinulŭ Rusiei, câtŭ timpŭ Serbia nu va da cu voința ei pretexte ca streinii sĕ se amestece.

Din dieta ungurescă.

In ședința dela 18 Martie n., deputatulŭ guvernamentalŭ Berzeviczy Albert impută oposiției estreme, că ea, care se află în aceeașĭ tabĕră cu urmașii lui Traianŭ Doda și care a făcutŭ oposițiă acelui proiectŭ de lege propusŭ de guvernŭ cu scopŭ de a întări cultura națională maghiară, mai puținŭ ca orĭ carĭ alțiĭ ar trebui sĕ acuse partida guvernului că germanisézǎ. Aceste cuvinte au fostŭ pronunțate la adressa lui *Mocsary*, care s'a și grăbitŭ a spune, că între ele și între Doda nu esistă solidaritate în ce privesce programulŭ politicŭ și situațiunea de partidă, prin urmare vorbele lui Berzeviczy țintescŭ numai a-lŭ înegri, și le consideră ca o vătĕmare. Alegĕtorii lui în Caransebeșŭ n'au cerutŭ ca sĕ-i represinte pe ei, ci interesele patriei în parlamentŭ.

Polemisândŭ mai departe în contra vorbitorilorŭ din sinulŭ maiorității, dice între altele: „Guvernulŭ își vindică în politica de naționalitate meritulŭ de a fi ridicatŭ instrucțiunea poporului și de a fi lățitŭ maghiarisarea în stratele de josŭ ale poporului. Dér atuncĭ este óre corectŭ și prudentŭ de a voi sĕ scótem limba maghiară din stratele mai de susŭ ale societății prin limba germană? Vorbindŭ apoi de § 25 și de amendamentul lui Beöthy în privința esamenului de oficerŭ dice:

După amendamentulŭ lui Beöthy, esamenulŭ de oficerŭ este a se depune, după alegerea respectivului, séu în limba statului séu în limba germană. Eu în nicĭ unŭ casŭ nu primescŭ o asemenea paritate a limbei germane cu limba maghiară (Aprobărĭ în stânga estremă). De ce tocmai nemțesce? Acésta nu s'a esplicatŭ, nu s'a motivatŭ, nicĭ în punctulŭ alŭ 3-lea alŭ moțiunei minorității, nicĭ în amendamentulŭ lui Beöty Akos.

Causa acestei retăcerĭ eu nu o potŭ vede în alta, decâtŭ, că e vorba de a se dobêndi ușurărĭ pentru aceia, carĭ póte nu suntŭ destulŭ de versațĭ în limba maghiară séu croată. Dér mĕ rogŭ de iertare, acésta nu corespunde scopului, decă în adevĕrŭ a fostŭ hotăritorŭ punctulŭ de vedere alŭ echităţii, căcĭ după ce suntŭ și de aceia, carĭ nicĭ în limba maghiară, nicĭ în limba germană nu suntŭ versațĭ, ar resulta de

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(2)

CARMEN.

— Novelă. —

Credeam că sunt destulŭ de obositŭ, ca sĕ potŭ durmi și pe unŭ astfelŭ de așternutŭ. Dér m'am înșelatŭ, căcĭ dup'o oră o mâncărime prostă mĕ tredi. După-ce pricepuiu causa, mĕ sculaiu gândindŭ că mai bine va fi decâ voiu petrece nóptea sub bolta înstelată a cerului, decât sub acestŭ neprietinosŭ coperișŭ.

Mergêndŭ în vîrfulŭ degetelorŭ până la ușă, am pășitŭ peste Don Jose, care durmea somnulŭ drepțilorŭ, și am putută scăpa norocosŭ afară din casă fără de a-lŭ tredi. Lângă ușă era o bancă lată; m'am întinsŭ de-alungulŭ ei. Era sĕ-mĭ închidŭ ochĭ a doua óră, când mi-se păru că vĕdŭ înaintea mea umbra unui omŭ și-a unui calŭ trecêndŭ fără de nicĭ unŭ sgomotŭ. M'am ridicatŭ și mi-se părea, că e Antonio. Mirându-mĕ că tocmai în césulŭ acesta ilŭ vĕdŭ aicĭ, am pășitŭ către elŭ. Indată ce mĕ observă, se opri.

„Unde-i Don Jose?“ mĕ întrebă Antonio încetŭ.

„Dórme în cârciumă; nu se teme de ploșnițe. Unde îțĭ ducĭ calulŭ?“ — Atuncĭ am observatŭ, că Antonio, ca sĕ nu facă sgomotŭ când eși din grajdŭ, legă copitele calului în sdrențele unui straiu.

„Vorbesce încetŭ pentru Dumnedeu!“ rĕspunse Antonio. „D-ta nu scĭ cine e omulŭ acela. Elŭ e Jose Navarro, celŭ mai renumitŭ banditŭ din întrégă Andaluziă. Tótă diua ți-am făcutŭ semne, dér n'ai vrutŭ se mĕ înțelegĭ.“

„Hoțŭ séu nu, ce-mĭ pasă mie“, am rĕspunsŭ, „pe noi nu ne va despoia și mĕ legŭ, că nicĭ nu se gândesce la așa ceva.“

„Se póte; dér acela, care ilŭ va preda poliției, capĕtă unŭ premiu de 200 galbenĭ. Departe de-unŭ milŭ de aicĭ eu sciu nisce pasnicĭ lăncerĭ și înainte de rĕsărirea sórelui potŭ sĕ aducŭ vre-o doi voinicĭ sdravenĭ. M'așŭ fi suitŭ pe calulŭ lui, dér așa e de vicleŭŭ, că numai pe Navarro ilŭ sufere.“

„Ba draculŭ sĕ te iee“, strigaiu eu, „ce ți-a făcutŭ ție acestŭ omŭ, de vrei sĕ-lŭ vindĭ? Ș'apoi scii tu sigurŭ, că elŭ e renumitulŭ banditŭ?“

„Lucru firescŭ, că sciu. Mai înainte veni după mine în grajdŭ și-mĭ dise: așa vĕdŭ, că mĕ cunoscĭ; decă vei spune acestui domnŭ cinstitŭ, că cine-sŭ eu, îțĭ voiu sfredeli creerii. Rĕmâĭ decĭ, rĕmâi d-ta cu acelŭ domnŭ. Până te va vede pe d-ta aicĭ, nu va bănui nimicŭ.

Povestindŭ înaintarămŭ așa, că tropotulŭ calului nu se audia din cârciumă. Antonio deslegă apoi numai decâtŭ sdrențele dela copitele calului și se gătea sĕ-lŭ încalece. Eu mĕ încercamŭ sĕ-lŭ reținŭ cu rugărĭ și amenințărĭ.

„Sunt sĕrăntocŭ stăpâne, șĭ-apoi 200 galbinĭ ḑĕu că nu e lucru de tóte ḑilele, mai alesŭ atuncĭ când e vorba sĕ se scape țera de unŭ omŭ primejdiosŭ. Dér grijesce, stăpâne, că de se scólă Navarro și își ia pușca, e vai de dta. Eu nu potŭ se mĕ mai întorcŭ, păzesce cum vei pute.

Antonio se aruncă în șea, își împintenă calulŭ și dispărŭ în întunerecŭ.

M'am supĕratŭ rĕu pe vizitiulŭ meu și eram neliniștitŭ. După unŭ momentŭ de cugetare m'am hotărîtŭ sĕ mĕ re'ntorcŭ în cârciumă. Don Jose încă durmea. A trebuitŭ sĕ-lŭ scuturŭ forte tare ca sĕ se trezéscă. Nicĭ-odată nu voiu uita privirea și mișcarea lui sĕlbatică, cu care căuta după arma, pe care din prevedere am îndepărtat'o câțĭ-va pașĭ dela așternutulŭ său.

„Ertă-mĕ, că te-am treḑitŭ“, i-am ḑisŭ, „am a-țĭ face o întrebare cam ciudată.

Țĭ-ar plăcé óre sĕ te pomenescĭ, că sosescŭ deodată vr'o 12 lăncerĭ pe capulŭ d-tale?“

Jose sări în susŭ și spăriatŭ mĕ întrebă:

„Cine țĭ-a spus'o d-tale asta?“

„E lucru indiferentŭ de unde vine scirea numai sĕ fiă bine.“

„Vizitiulŭ d-tale m'a vêndutŭ, dér și eu îi voiu purta Sâmbetele. Unde-i?“

„Nu sciu... Doră în grajdŭ... dér dela cineva am auḑitŭ.“

„Dela cine? Nu dela femeea bĕtrână?.....

„Dela cineva pe care nu-lŭ cunoscŭ .... Dér sĕ nu ne perdemŭ vorba, ci sĕ vedemŭ este causă de a aștepta séu nu cătanele? Decă este, nu-țĭ pierde vremea, decă nu-i atuncĭ poftindu-țĭ nópte bună 'țĭ carŭ iertare, că țĭ-am turburatŭ somnulŭ.“

„Ah! vizitiulŭ! vizitiulŭ! Am pre-

aici, ca sĕ se concĕdă *acelora, carĭ și-au terminatŭ studiele în gimnasii de altă limbă, ca sĕ-și pótă ajuta la esamenŭ, folosindu-se de orĭ ce limbă ce se vorbesce în patriă.* (Mișcare).

Și acésta ar fi totodată în deplină consonanță cu legea de naționalitate dela 1868, (Sgomotŭ) care dice, că limba statului este cea maghiară, maghiară este legislațiunea, limba guvernului, dér concede têrêmŭ celorlalte limbĭ din patriă în jurisdicțiunĭ, în comune, în administrațiă și în justițiă. Esamenulŭ de oficerŭ, luatŭ așa cum e, nu se póte privi ca unŭ obiectŭ mai ponderosŭ, decâtŭ acestea. După a mea părere așa ceva n'ar prea corĕspunde cerințelorŭ de echitate. Décă este de lipsă față cu stările de astădĭ de a stabili în lege limba maghiară, atuncĭ sĕ se anunțe, că la esamenulŭ de oficerŭ se va folosi de obște limba maghiară, respective limba croată, într'aceea însĕ *sĕ se concĕdă acelora, carĭ n'au umblatŭ în școle cu limbă de propunere maghiară, ca sĕ se folosĕscă de limba de propunere a acelorŭ școle.* (Sgomotŭ mare. Mișcare. Strigărĭ din drépta: Limba română)!

'Mĭ pare fórte rĕu, că acésta nu place on. mei condeputațĭ. (O voce din drépta: Frumosŭ punctŭ de vedere maghiarŭ! Sgomotŭ). Dér atâta sĕ binevoițĭ a-mĭ concede, că acésta *consună pe deplinŭ cu legea dela 1868 și mai alesŭ cu § 17 alŭ ei,* pentru-că acestŭ § 17 nu numai că recunósce, că potŭ esista și școle cu limbă de propunere deosebită, dér o spune de-a dreptulŭ, că problema *statului ungurescŭ în interesulŭ culturei generale este de a și sprigini asemenĭ școle.*

Intr'aceea fiă acésta numai vederea mea propriă. Dér orĭ cum ar sta lucrulŭ, întrebŭ, ce ar însemna, décă s'ar anunța, că esamenulŭ se póte face și unguresce și nemțesce

Dice apoi, că acésta ar însemna, că se pune în lege limba germană într'unŭ rangŭ cu limba maghiară, adecă limba acelorŭ factorĭ (armată și guvernŭ comunŭ), carĭ concură cu noi și pórtă mereu rĕsboiu în contra independenței nóstre de statŭ; acésta ar însĕmna a întroduce calulŭ troianŭ în mijloculŭ nostru.

Mai departe dice, că prin aceea, că contribue la crescerea și întărirea armatei comune, Ungurii lucrĕză numai pentru statulŭ comunŭ și pe séma absolutismului.

Și acésta este cu atâtŭ mai îngrijitorŭ, cu câtŭ în armata comună se susțină vechile idei și apucăturĭ neschimbate. Critică apoi pe aceia, carĭ au sfătuitŭ pe monarchŭ, ca atuncĭ, când a mulțămitŭ pentru simpatia dovedită la mórtea prințului Rudolf, sĕ dea unŭ manifestŭ deosebitŭ cătră popóre și altulŭ cătră armată. Declară între aprobările stângei estreme, că dênsulŭ (Mocsary) nu se alătură la aceia, carĭ dicŭ, că suntŭ gata a aduce orĭ ce jertfă pentru întărirea puterei armate a monarchiei. „Cu câtŭ mai tare și mai mare va fi armata, cu atâtŭ mai mare periculŭ formĕză ea fața cu independența și cu naționalitatea Ungariei. Numai prin înființarea armatei independente maghiare s'ar pute țéra îngriji pe deplinŭ de destoinicia de rĕsboiu a monarchiei. Eu stau nestrămutatŭ pe basa armatei maghiare independente“.

In fine declară, că nu primesce §. 25, nicĭ amendamentele propuse la elŭ.

SCIRILE DILEI.

Limba cehă în Viena. In vara anului trecutŭ, preotulŭ Fürst din cerculŭ alŭ decelea permisese sĕ se țină în biserica de acolo o predică cehă. Consiliulŭ comunalŭ adresă o plângere la ministerŭ și cerŭ sĕ se facă cercetare contra preotului Fürst. Ministrulŭ a resolvatŭ acum cestiunea recunoscêndŭ, că lipsesce orĭ-ce basă legală unei intervenirĭ în sensulŭ cererii consiliului și chiar rĕmânerea mai departe a preotului în postulŭ sĕu nu justifică admiterea, că prin aceea se póte provoca o periclitare a ordinei publice.

⁂

Demonstrațiunĭ. In sĕptĕmâna trecută au fostŭ judecațĭ 33 de demonstranțĭ ungurĭ pentru scenele turburătóre petrecute deunădile contra proiectului de lege militară. Verdictulŭ a fostŭ: 11 demonstranțĭ achitațĭ, 21 condamnațĭ la câte 10 fl. amendă și 1 la 15 fl. numai pentru turburarea liniștei. Tribunalulŭ a adusŭ ca motivŭ, că demonstrațiunile politice suntŭ permise. Din pricina acésta séra au cântatŭ studenții cântece kossuthiste, au strigatŭ „abzug Tisza, abzug § 25“ și au petrecutŭ în birtulŭ lorŭ obicĭnuitŭ cu deputațĭ din stânga estremă. De altă parte în Dobriținŭ a fostŭ o demonstrațiă în contra legii și de năcazŭ demonstranții au spartŭ ca de obiceiu ferestrile caselorŭ.

⁂

Producțiune literară-musicală. Corulŭ bisericei Sf. Nicolae din locŭ aranjĕză, sub conducerea D-lui prof. de musică N. Popovicĭ, Duminecă în 12 Martie 4 ore d. a. în sala mare a gimnasiului o producțiune musicală-literară în folosulŭ fondului pentru ajutorarea studențilorŭ săracĭ bolnavĭ. Programa se va publica în unulŭ din numerii viitorĭ. Atâtŭ scopulŭ nobilŭ, câtŭ și calitatea escelentă a corului ne îndémnă a recomanda cu plăcere acéstă producțiune a tinerimei nóstre căldurosului sprijinŭ alŭ publicului.

⁂

Unde suntŭ cei 20,000 fl. ai Primatelui? Cu ocasiunea jubileului sĕu ca preotŭ, Primatele a dăruitŭ 20,000 fl. pentru institutulŭ de orbĭ din Budapesta. „Budap. Hirlap“ spune, că secretarulŭ Cardinalului a aflatŭ acum, cumcă banii încă nu suntŭ dațĭ la destinațiă. Se informă la primarulŭ, dér acesta nu sciŭ sĕ dea nicĭ o lămurire; totŭ așa nu sciu nimicŭ nicĭ alte forurĭ. Unde suntŭ așa dér cei 20,000 fl., întrĕbă fóia ungurĕscă?

⁂

Mobilele lui Trefort licitate. Proprietărésa casei unde a locuitŭ rĕposatulŭ ministru ungurescŭ Trefort spune, că mobilele lui Trefort s'au licitatŭ în urma disposițiunii comisarului rĕmasului, ér nu la cererea ei, deși din chiriă avea sĕ primĕscă 819 fl. 76 cr. Și „patrioții“ au privitŭ nepăsătorĭ la rușinea d'a se licita lucrurile lui Trefort!

⁂

Adv. Gerasimŭ Candrea din Câmpenĭ, acum asesorŭ consistorialŭ, a fostŭ stersŭ la propria sa cerere din lista camerei advocațiale din Clușiu.

⁂

Unŭ Evreu ortodoxŭ în audiență. De când Maiĕs. Sa se află în B.-Pesta, i-s'au înaintatŭ ca la 50 de cererĭ pentru grațiare, dintre carĭ până acum mai multŭ ca 30 s'au trimisŭ ministeriului de justițiă, provĕdute cu propria iscălitură a Maiestății Sale. Interesantă a fostŭ mai vîrtosŭ cererea pentru agrațiare a unui Evreu ortodoxŭ din provinciă, cu numele K. Samuel. Evreulŭ fusese adecă condamnatŭ pentru bătaiă la 8 dile închisóre și voi sĕ cĕră agrațiare dela acéstă pedépsă. Spre scopulŭ acesta elŭ își cerŭ audiență la Maiestatea Sa. Când intră în odaia de primire, facŭ o închinăciune servilă și apoi întrebă pe Maiestatea Sa în limba germano-jidană, décă „póte óre sĕ vorbĕscă unŭ Evreu ortodoxŭ cu Maiestatea Sa“? Când Maiestatea Sa 'i rĕspunse, că da, Evreulŭ mai făcŭ o închinăciune și apoi începŭ sĕ vorbĕscă astfelŭ: „Maiestatea Vóstră! Evreii ortodoxĭ au obiceiulŭ, că înainte de a implora ceva, facŭ rugăciune, pentru ca implorațiunea lorŭ sĕ fiă ascultată. Iertatŭ îmĭ este și mie sĕ mĕ rogŭ aicĭ înaintea Maiestății Tale“? Maiestatea Sa n'a fostŭ contra acestei cererĭ și de aceea jupânulŭ K. Samuel s'a dusŭ până la ușă și acolo, cu pălăria pe capŭ, rostì o scurtă rugăciune, după care predete Maiestății Sale cererea, spunêndŭ totodată și verbalŭ cuprinsulŭ aceleia. Maiestatea Sa îlŭ grațiă.

⁂

Generalulŭ Catorgi, unchiulŭ regelui Milanŭ, a renunțatŭ la tóte gradele, demnitățile și pretențiunile sale militare în Serbia, fiindcă nu e învoitŭ cu noua schimbare a lucrurilorŭ.

⁂

Din causa preotului. Unŭ numĕr de 186 credincișĭ reformațĭ din comuna Polgardi în Țéra ungurĕscă s'au făcutŭ unitarĭ în urma neînțelegerilorŭ ivite între poporŭ și preotŭ. Intre altele i-se impută preotului purtare provocătóre, negligență în afacerĭ oficióse, impedecarea esecutării unui conclusŭ privitorŭ la modalitățile reparaturei bisericei și refusarea de a'șĭ da sĕmă de socotelĭ. Preotulŭ a fostŭ destituitŭ.

⁂

Sĕlbătăcia unui gendarmŭ ungurescŭ. Sergentulŭ maiorŭ de gendarmŭ Steinschneider în Sillein, comit. Trencinŭ, ducêndu-se în Velca (N.) Bittse pălmuì pe cărăușŭ și apoi îlŭ tăiă așa de rĕu cu sabia, încâtŭ nenorocitulŭ cărăușŭ murì după câteva minute. Și acestŭ actŭ de sĕlbătĕciă l'a comisŭ gendarmulŭ numai fiindcă i-a disŭ cărăușulŭ, că sĕ nu se grăbĕscă a se 'ntórce acasă, că și așa a întârdiatŭ de trenŭ, și fiindcă după ce a fostŭ pălmuitŭ, l'a întrebatŭ că de ce-lŭ bate. Așa istorisesce „Pesti Hirlap“.

⁂

Omorîtŭ. In Teregyhaza, din comit. Timișŭ, economulŭ Neculae Botta a fostŭ omorîtŭ de iubitulŭ nevestii sale, Peter Izsak, cu o secure. Acesta se ascunsese, se 'nțelege cu voia ticĕlósei femei, sub patulŭ nenorocitului Botta și când acesta se culcă, fù omorîtŭ. Atâtŭ ucigașulŭ, câtŭ și pĕcătósa de femeiă suntŭ arestațĭ.

Unŭ cuvêntŭ seriosŭ cătră preoțimea Archidiecesei gr.-c. de Alba-Iulia și Făgărașŭ.

In urma cercularului Escelenței Sale bunului nostru Archiepiscopŭ și Metropolitŭ, de d-to 1 Ianuarie a. c. Nr. 721 se vorŭ conchiăma sinóde protopopescĭ pentru a se consulta și dechiara preoțimea archidiecesană cu privire la una din cele mai ardĕtóre cestiunĭ, cu privire la înființarea și augmentarea unui fondŭ de pensiune pentru preoții ajunșĭ la neputință. Cestiunea acésta, de cea mai mare importanță pentru clerulŭ archidiecesanŭ, merită sĕ fie discutată. Avemŭ — ce e dreptŭ — unŭ fondŭ pentru preoții invalidĭ, pentru vĕduvele preotese și orfanii de preoțĭ, care este înteméiatŭ deja de mai multe decenii și se urcă până la frumósa sumă de peste 98 mii florinĭ, dér durere acestŭ fondŭ este cu multŭ pré micŭ pentru lipsele și miseria, ce este chiămatŭ a o ușura, pentru lacrimele, ce are sĕ le stĕrgă. Ar pute sĕ fiă și mai mare acelŭ fondŭ —

---

supusŭ îndată despre elŭ... dér îlŭ voiu însemna bine pe rĕvașŭ. Dumnedeu cu d-ta, d-le. Plătesce serviţiulŭ ce ţi-lŭ datorescŭ. Nu suntŭ așa de primejdiosŭ precum póte gândescĭ, — nu. Este în mine încă ceva ce e vrednicŭ de compătimirea omului cinstitŭ. Dumnedeu te binecuvinte, d-le. Imĭ pare rĕu, că nu-țĭ potŭ rĕsplăti.“

„Mai întâiu promite-mĭ Don Jose, că nu vei bănui pe nimenĭ, că nu te gândescĭ la rĕsbunare. Aicĭ îțĭ presentŭ câteva țigărĭ pentru drumŭ, cale bună“ — și i-am întinsŭ mâna.

Fără de nicĭ o vorbă îmĭ strînse mâna, își apucă traista și pușca și după ce esprimă câteva cuvinte în provincialismĭ necunoscuțĭ, se întórse cătră bĕtrâna, 'i făcŭ din capŭ și eșindŭ ca fulgerulŭ merse la grajdŭ. Peste câteva minute am auditŭ unŭ galopŭ gróznicŭ.

Eu mĕ întinseiu érăși pe bancă, dér nu puteam sĕ adormŭ.

Gândeam că óre bine am făcutŭ, că am scăpatŭ de spêndurătóre pe unŭ hoțŭ sĕu pe unŭ ucigașŭ, fiind-că de, am mâncatŭ împreună șuncă și cocoșĭ? Óre n'am vêndutŭ eu pe vizitiulŭ meu, ce apĕra legea și nu l'am espusŭ rĕsbunării unui făcĕtorŭ de rele?... Sunt responsabilŭ, îmĭ diceam, de orĭ-ce pĕcatŭ făptuitŭ de bandituluĭ... In posiția mea grea nu puteam sĕ mĕ aperŭ de mustrările consciinței.

Dér nu peste multŭ sosi și Antonio cu o duzină de lăncerĭ. Am eșitŭ înaintea lorŭ și i-am insciințatŭ, că Navarro a fugitŭ ca de două césurĭ. Bĕtrâna femeiă rĕspunse la întrebările lorŭ că a cunoscutŭ pe Navarro, dér ea trăindŭ singură nu putea sĕ-și primejduĕscă viéța descoperindu-lŭ. Mai adause, că Navarro, décă venea la ea, totdéuna se depărta după miedulŭ nopții. Antonio în momentele acestea era plinŭ de ură fața cu mine, bănuindu că numai eu i-am smulsŭ din mână cei două sute de galbinĭ. Cu tóte acestea ne-amŭ despărțitŭ în Cordova ca prietinĭ bunĭ.

II.

Petrecui câteva dile în Cordova. Mĕ făcură atentŭ la unŭ manuscrisŭ din biblioteca dominicanilorŭ în care voiu găsi deslușirĭ însemnate cu privire la Munda vechiă. Dominicanii mĕ primiră bucurosŭ și după ce petrecui diua întrégă în mănăstirea lorŭ, séra am eșitŭ sĕ facŭ plimbare prin orașŭ. In Cordova pe la apusŭ de sóre se îndatinĕză sĕ umble mulțĭ trândavĭ pe țĕrmulŭ dreptŭ alŭ rîului Quadalquivir. O mulțime de femei se adună în apropierea rîului. Nu este bărbatŭ care ar cuteza sĕ se mestece între ele. Indată ce trece sunetulŭ celŭ din urmă alŭ clopotului de séră, femeile se desbracă și intră în apă. Sĕ audĭ apoi strigăte, chiote și rîsete bizare. De-asupra țĕrmurilorŭ bărbații pândescŭ pe scăldătóre, își înholbă ochii, dér nu prea vĕdŭ multe. Intr'aceea figurile albe ce se deslușescŭ din azurulŭ întunecatŭ alŭ rîului, aducŭ în ferbere spiritele poetice, carĭ în fantasia lorŭ își intipuescŭ că vĕdŭ pe Diana și pe nimfe scăldându-se. Se vorbesce că odată nisce blăstămațĭ s'au înțelesŭ sĕ tragă clopotulŭ mai nainte cu douĕdecĭ de minute de vremea hotărîtă. Uneorĭ era încă diuă, când nimfele Quadalquivirului încredêndu-se în așa numitulŭ *angelus* își găteau în liniștea cunosciinții toaletele pentru scăldatŭ.

Intr'o séră, pe vremea când nu se vedea nimicŭ rădimatŭ de straja țĕrmului, fumam o țigaretă. Deodată vĕdŭ că o femeiă se suie pe treptele ce duceau până la suprafața apei. Ea se aședă lângă mine. In pĕrulŭ ei era acățatŭ unŭ mare buchetŭ de iasminŭ, a cărui mirosŭ era fórte plăcutŭ mai alesŭ séra. Ea era îmbrăcată simplu, ba potŭ dice sĕrăcăciosŭ, într'unŭ vĕstmêntŭ negru. Ședêndŭ lângă mine își lăsă vĕlulŭ, ce-i acoperea capulŭ, pe umĕrulŭ meu și la lumina stelelorŭ vedeamŭ, că este de statură mică, tênĕră, frumósă și că are ochĭ marĭ. Numai decâtŭ îmĭ aruncaĭ țigara. Ea pricepŭ eticheta francesă și se grăbi sĕ mĕ liniștĕscă dicêndu-mĭ, că-i place prea multŭ mirosulŭ tăbacului, ba că ea însășĭ fumĕză când capĕtă tăbacŭ mai móle. Din norocire tocmai aveamŭ în tabacheră astfelŭ de țigărĭ și m'am grăbitŭ s'o îmbiu. Ea primì cu mulțămitŭ una, o aprinse și amêndoi fumândŭ începurămŭ o conversațiă plăcută, așa că eram pe aci sĕ rĕmânemŭ singurĭ pe țĕrmŭ. Am gânditŭ apoi, că nu voi comite nicĭ o indiscrețiune, décă voiu pofti-o la o înghețată. După o împotrivire sfiiciósă primì ofertulŭ întrebându-mĕ, ce óră este. Mĭ-am scosŭ césornicululŭ; ea se părea că se miră vĕdêndu-lŭ.

(Va urma).

după conscienţiositatea cu care se administreză, — dêr sĕ o spunemŭ fără şovăire, vina o pórtă însaşĭ preoţimea, pentru care este întemeiată acelŭ fondŭ. Decă preoţimea ar fi fostŭ cuprinsă de mai multă însufleţire faţă cu propriulŭ sĕu interesŭ, fondulŭ din cestiune ar putĕ sĕ numere astădĭ nu decĭ, ci sute de mii. Când s'a cerutŭ mai pe urmă votulŭ preoţimei archidiecesane cu privire la acestŭ fondŭ, decă mai este adecă aplicată a contribui din parte-şĭ la augmentarea fondului, spre ruşinea clerului s'au aflatŭ în unele părţĭ şi astfelŭ de preoţĭ, carĭ s'au dechiaratŭ contra contribuirei şi mai departe la sporirea lui, deşi tacsa anuală este statorită numai cu 1 fl. şi după tóte aceste se află încă ómenĭ chiar în tagma preoţéscă, carĭ nu se sfiescŭ a face imputărĭ prin foi publice autorităţii nóstre bisericescĭ, că vĕduvele preotese capĕtă pensiunĭ numai de câte 20 fl. pe anŭ! Cu câtŭ chinŭ şi vai se încasséză şi de presinte cotisaţiunea bagatelă de 1 fl., — lasŭ sĕ o spună domnii protopopĭ tractalĭ. Ei bine, sic non itur ad astra! Sciu preoţĭ cu stărĭ materiale favorabile, carĭ aştéptă provocărĭ întreite, până ce'şĭ solvescŭ acelŭ bagatelŭ.

Sĕ recunóscemŭ, că peste totŭ e sĕracă preoţimea nóstră şi cu multă trudă îşĭ câştigă pânea de tóte dilele, êr statulŭ, deşi pretinde servicii însemnate din partea ei, totuşĭ nu o recompenséză aşa dicêndŭ cu nimicŭ, din contră şi din ajutvrulŭ afară din cale neînsemnatŭ subtrage de presinte anumite procente, va sĕ dică, ce'ţĭ dă cu o mână, îţĭ ia cu cealaltă; suntŭ adevĕrate tóte acestea, dêr pentru aceea totuşĭ nu se póte scusa indolenţa şi nepăsarea unorŭ preoţĭ faţă cu interesele sale cele mai vitele, avêndu-se în vedere şi jertfa neînsemnată, ce se cere din parte-le pentru binele propriu. Crede preoţimea, că decă va declama în continuu pe clasiculŭ „flere possumus, sed juvare non“, între criticele împrejurărĭ de adĭ îşĭ va crea o sórte mai suportabilă, decâtŭ atuncĭ, când cu toţii vomŭ pune umĕrŭ la umĕrŭ, sĕ ne ajutămŭ noi pe noi, decă nu ne ajută statulŭ?! Sĕ nu fie!

Dêr sĕ revinŭ la obiectŭ. E vorba sĕ se înfiinţeze unŭ fondŭ separatŭ pentru pensionarea preoţilorŭ ajunşĭ la neputinţă. Bunulŭ nostru Archipăstorŭ, a cărui inimă nobilă palpitéză numai şi numai pentru binele clerului şi poporului sĕu, a pusŭ piatra fundamentală prin generósa donaţiune de 5000 fl.; are acum clerulŭ archidiecesanŭ de cugetŭ sĕ clădéscă pe aceea piatră? Decă da, — atuncĭ la o parte cu vechiulŭ indiferentismŭ, trebue desbrăcatŭ nedemnulŭ vestmêntŭ alŭ indolenţei în propriulŭ nostru interesŭ bine priceputŭ, ca se nu ne condamne urmaşii noştri! Sĕ arătămŭ, cumcă scimŭ apreţia părintésca şi nobila intenţiune a Escelenţei Sale generosului nostru archipăstorŭ şi décă e vorba de unŭ scopŭ atâtŭ de umanitarŭ, sĕ ne strîngemŭ şirurile, sĕ punemŭ umĕrŭ la umĕrŭ şi cu puterĭ unite sĕ clădimŭ pe piatra pusă nouĕ la disposiţiune cu atâta marinimositate! Ce nu se póte face cu puterĭ unite?! Sĕ ne aducemŭ aminte, că aceea, ce contribuimŭ pentru augmentarea acestui fondŭ, suntŭ „banĭ albĭ pentru dile negre,“ motivŭ câtŭ numai se póte de ponderosŭ pentru cei ce voiescŭ a-lŭ apreţia. Decă suntemŭ avisaţĭ numai la puterile nóstre, noi sĕ ne ajutămŭ, arătândŭ, că vrednicĭ suntemŭ de o sórte mai bună, căcĭ cine nu se îngrijesce de sine, nu este vrednicŭ nicĭ de îngrijirea altora. Ne-au întrecutŭ deja învĕţătorii, carĭ stau sub direcţiunea nóstră, a clerului, şi carĭ — sĕ mĕ ierte fraţii preoţĭ — suntu totuşĭ în stare mai precară decâtŭ preoţii, şi cu tóte acestea contribuescŭ pentru fondulŭ regnicolarŭ de pensiune din prea modestele lorŭ salare câte 5—6 fl. la anŭ şi mai multŭ, în proporţiune cu acele, numai ca sĕ fie câtŭ de câtŭ asiguraţĭ la timpŭ de nevoi şi neputinţă. Nu este de ajunsŭ, ca sĕ ne obligămŭ pe hârtiă în sinódele protopopescĭ, că vomŭ contribui atâta şi atâta şi apoi sĕ aşteptămŭ, ca sĕ incasseze protopopulŭ cotisaţiunea respectivă prin esecuţiune, ci la atare scopŭ nobilŭ şi importantŭ se recere zelŭ şi însufleţire generală şi însufleţirea apoi sĕ nu fiă numai focŭ de paiă, ci aceea sĕ rĕmână, căcĭ ce facemŭ, numai pentru noi facemŭ. Celŭ ce are urechĭ de audītŭ, sĕ audă!

— *nt* —

Congregaţiunea comitatului Huniădórei.

Deva, 8 Martie a. c.

Pe diua de 7 Martie a. c. a fostŭ fixată ţinerea unei şedinţe extraordinare a congregaţiunii comitatului nostru. Ea s'a şi ţinutŭ, fiindŭ unele obiecte în meritulŭ cărora trebuia sĕ se hotărască cât mai curêndŭ. Despre decursulŭ acestei şedinţe nu credŭ sĕ fiă fără interesŭ a Vĕ raporta pe scurtŭ. Mĕ voiu opri însĕ numai la douĕ puncte din programulŭ şedinţei, cele mai interesante şi asupra cărora s'a iscatŭ o viuă discuţiune, anume, în cestia construirei unui podŭ peste Mureşŭ pe la Şoimuşŭ, şi în cestia didirei palatului comitatensŭ, a cărui planŭ e deja gata şi se aştéptă numai sĕvêrşirea împrumutului şi apucarea de lucru.

Protonotarulŭ *Hollaki Arthur* cetesce proiectulŭ privitorŭ la construirea podului peste Mureşŭ, din carele ese la ivélă, că lucrarea va fi împreunată cu o cheltuiélă de 90,000 fl. şi că o parte din acéstă cheltuială va fi acoperită prin unŭ ajutorŭ dela statŭ, rĕmânêndŭ ca comitatulŭ sĕ îngrijéscă de vre-o 69,000 florinĭ.

Baronulŭ *Bornemisa Teodorŭ* ia celŭ dintêiu cuvêntulŭ în acéstă cestiune, şi atrage luarea aminte a congregaţiunii asupra mai multorŭ împrejurărĭ de mare greutate. Spune adecă, că după socotelile d-sale, nu se póte ca acestŭ podŭ sĕ coste numai 90,000 fl., ci că va fi împreunatŭ cu o cheltuélă de celŭ puţinŭ 128—130,000 fl.

„Comitatulŭ nu are la îndemână banĭ gata — dice elŭ — pentru a se putĕ apuca de lucru, va trebui dêr sĕ facă unŭ împrumutŭ. La solvirea acestui împrumutŭ se contează pe venitulŭ ce'lŭ va aduce podulŭ, — dêr domnii carĭ au făcutŭ planulŭ construirei şi acum vinŭ cu cererea ca sĕ li-se dea împuternicire pentru sĕvîrşirea împrumutului, perdŭ din vedere o grea împrejurare: Cine, anume, va sta bunŭ că podulŭ acela va aduce atâta venitŭ, câtŭ din elŭ sĕ se pótă amortisa pe încetulŭ capitalulŭ şi cametele lui? şi cine va sta bunŭ, că călĕtorii, în vederea taxei de trecere, care la începutŭ va trebui sĕ fiă cam mărişóră, nu se vorŭ abate pe la alte trecĕtorĭ, fie şi mai îndepărtate, dêr mai lesniciósе? De unde se va plăti în acestŭ casŭ datoria şi de unde se va putĕ pune şi la o parte pentru acoperirea speselorŭ eventualelorŭ reparaţiunĭ?

„Dêr mai pre susŭ de tóte, cine va sta bunŭ că podulŭ, fiă din pricina construcţiunei lui, fie din pricina locului pe care se va didi, nu va fi stricatŭ de apa Mureşului, care mai în tótă primăvéra vine atâtŭ de turbată? Ce va face comitatulŭ la o aşa întêmplare?

„Şi-apoi şcimŭ bine cu toţii — continuă *bar. Bornemisa* — că în comitatulŭ nostru s'au mai diditŭ multe podurĭ peste ape, carĭ ne-au adusŭ atâtea şi atâtea daune! Cine nu'şĭ aduce aminte, că podulŭ dela Simeria (Piski) făcutŭ pentru drumulŭ de ferŭ, abia a fostŭ terminatŭ şi a şi fostŭ dusŭ de apă! Podulŭ dela Brănişca a trasŭ după sine o pagubă pe contulŭ comitatului de vre-o 60—80,000 florinĭ! Şi tóte acestea numai acum, nu de multŭ.

„Nu va fi dêr mai consultŭ, sĕ nu mai didimŭ la podurĭ peste ape ca Mureşulŭ, punêndu-se în risicŭ sume atâtŭ de marĭ prin construirea lorŭ? Şi afară de aceea, plătirea împrumutului se întemeiéză numai şi numai pe speranţe, ce potŭ sĕ ne înşele, şi nicĭ-decum pe ceva realŭ.

In urmarea acestora propune: ca planulŭ construirei podului sĕ se retrimită ministrului lucrărilorŭ publice şi sĕ nu se didéscă, séu în casulŭ celŭ mai rĕu, sĕ se aducă unŭ proiectŭ basatŭ pe mai multă realitate!

Din parte-i respinge proiectulŭ şi e în contra zidirii podului.

Alişpan-ulŭ *Barcsay Kalman* combate cu multă vehemenţă vederile baronului Bornemisa, spunêndŭ că proiectul nu este întemeiatŭ pe speranţe, ce potŭ sĕ şi înşele, ci pe calculaţii sigure, din carĭ resultă hotărîtŭ, că venitele vorŭ fi de ajunsŭ pentru ca sĕ se pótă regulatŭ plăti ratele împrumutului, şi în 10 anĭ podulŭ se va rĕscumpăra pe sine, êr de aci încolo comitatulŭ va avĕ după acest podŭ unŭ venitŭ curatŭ de mai multe mii.

Cumcă podulŭ va fi trainicŭ şi va putĕ resista contra furiei apei, în credinţa acésta se baséză pe calculii inginerilorŭ specialiştĭ, carĭ de multă vreme se ocupă cu întrebarea acésta şi facŭ studii şi calculaţiunĭ seriόse.

„Câtŭ despre podulŭ dela Simeria — continuă alişpan-ulŭ — cu durere luămŭ toţĭ spre cunoscinţă, că a fostŭ dusŭ de apă, dêr celŭ puţinŭ avemŭ unŭ obiectŭ de studiu pentru lucrările de acum şi de mai târdiu!“

Totŭ pentru proiectŭ mai vorbesce şi inginerulŭ dela architectură, după carele ne mai fiindŭ însinuaţĭ vorbitorĭ, ia cuvêntulŭ de nou baronulŭ *Bornemisa*, susţinêndŭ încă odată cele dise de d-sa, şi continuândŭ:

„D-lŭ alişpanŭ ne spune, că în faptulŭ că podulŭ dela Simeria a fostŭ dusŭ de apă, avemŭ celŭ puţinŭ unŭ esemplu de studiu pentru lucrarea de acum; — apoi d-le alişpanŭ, decă aşa trebue sĕ vorbimŭ, mie mi-se pare, că rĕu ne vom căi odată, când vom vedĕ câtŭ de scump plătimŭ învĕţăturile, decă nu scimŭ lua pildă dela alţii (întreruperĭ)“. Rógă congregatiunea sĕ nu voteze proiectulŭ.

Discuţia în acéstă afacere se închee cu vorbirea fişpanului *Pogany György*, totŭ pentru proiectŭ, — punêndu-se apoi de acesta trei întrebărĭ, că adecă voesce congregaţiunea didirea podului? dă ea autorisare comitetului permanentŭ ca sĕ facă împrumutulŭ? şi că voesce sĕ se plătéscă datoria în restimpŭ de 10 anĭ? — la carĭ rĕspundêndu-se totŭ în modŭ afirmativŭ, proiectulŭ e primitŭ şi discuţia se sfîrşesce definitivŭ.

(Va urma.)

Din camerile române.

Senatulŭ. Şedinţa dela 25 Februarie.

D-lŭ *Fleva* adreséză următórea interpelare: Am onóre a adresa cabinetului şi prin urmare d-lui preşedinte alŭ consiliului următórea interpelare:

„Avêndŭ în vedere, că regatulŭ României este unŭ statŭ liberŭ şi intemeiatŭ p'o constituţiune;

„Avêndŭ în vedere că, acéstă constituţiune consacră anume prin art. 5 dreptulŭ cetăţeniilorŭ d'aşĭ manifesta liberŭ ideile lorŭ prin presă şi prin întrunirĭ;

„Că prin art. 13 şi 15 persóna şi domiciliulŭ cetăţenului se declară inviolabile afară de casurile şi formele prescrise de lege;

„Considerândŭ, că pentru garantarea acestorŭ drepturĭ se stabilesce prin art. 14 că nimenĭ nu póte fi sustrasŭ fără voia sa dela judecătorii ce-i dă legea; prin art. 24 nicĭ o lege esceptională nu se póte stabili în materie de presă, nicĭ unŭ diarŭ nu póte fi suprimatŭ séu suspendatŭ şi nicĭ o mĕsură preventivă nu va putĕ fi luată pentru vinderea séu distribuirea orĭ cărei publicaţiunĭ; prin art. 26, că Românii au dreptulŭ a se aduna pacinicĭ şi fără arme, fără trebuinţă de autorisaţiune prealabilă. Prin art. 100 că juriulŭ este statornicitŭ în tóte materiile criminale şi pentru delictele politice şi de presă;

„Considerêndŭ asemenea, că totŭ prin constituţiune recunoscêndu-se formalŭ că tóte puterile Statului emană dela naţiune, se determină în acelaşĭ timpŭ caracterulŭ şi atribuţiile acestorŭ puterĭ şi modulŭ funcţionarii lorŭ;

Că prin cap. II, care trateză despre puterea esecutivă, se arată care suntŭ acuma puterile regelui, êr în art. 96 se dice textualŭ: regele nu are alte puterĭ decâtŭ acelea date lui prin constituţiă. Că pentru a se da în fine o sancţiune şi mai mare pentru respectarea libertăţilorŭ publice şi pentru a le apĕra contra orĭ cărui atentatŭ posibilŭ, art. 127 din Constituţie dice, că ea nu póte fi suspendată nicĭ în totalŭ, nicĭ în parte;

Considerândŭ, că pentru a asigura mersulŭ regulatŭ şi liberŭ alŭ instituţiunilorŭ, art. 92 prescrie, că persóna capului Statului este neviolabilă şi că singurĭ miniştrii suntŭ responsabilĭ;

In faţa acestorŭ prescripţiunĭ formale din pactulŭ fundamentalŭ pe care suntŭ de o potrivă aşedate şi drepturile cetăţenescĭ şi dinasta:

Interpelezŭ şi întrebŭ: Cum a cutezatŭ guvernulŭ sĕ autorize pe d. ministru de resbelŭ a presenta M. S. spre subsemnare mesagiulŭ pentru modificarea codului de justiţiă militară, modificare, prin care se acórdă puterei esecutive dreptulŭ de a proclama starea de asediu în timpŭ de pace:

Adecă a confisca tóte drepturile şi libertăţile nóstre publice.

Cum a cutezatŭ guvernulŭ sĕ céră Corpurilorŭ legiuitóre pe calea unei legĭ ordinare şi în modŭ pezişŭ reînvierea legei pentru starea de asediu, dela 1864, a cărei disposiţiunĭ suntŭ incompatibile cu constituţia ţĕrei.

TELEGRAMELE „GAZ TRANS.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 19 Martie. La alegerile consiliului comunalŭ de erĭ a obţinutŭ marĭ succese partida antisemiţilorŭ.

Berlinŭ, 19 Martie. Primulŭ numĕrŭ alŭ fóiei „Arbeitsmarkt“ a fostŭ confiscatŭ, precum se dice fiindŭ că e o continuare a fóiei suprimate „Volkszeitung“.— Preotulŭ Wille a înmânatŭ unŭ voluminosŭ actŭ de acusare în contra lui Stöcker la consiliulŭ superiorŭ bisericescŭ.

Belgradŭ, 19 Martie. Milanŭ a primitŭ corpulŭ diplomaticŭ în audienţă de plecare, apoi a plecatŭ séra şi sosesce diminéţă la 9½ óre.

Cairo, 19 Martie. Wissman a plecatŭ la Suez, unde s'a îmbarcatŭ cu 1300 de voluntarĭ.

Parisŭ, 19 Martie. In comunicaţiunea pe bulevardŭ a domnitŭ mare panică, fiindcă s'a anunţatŭ din Londra o ne mai audită cădere a preţului aramei.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 18 Martie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4%	101.45
Renta de hârtiă 5%	94.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	99.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	120.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	114.50
Bonurĭ rurale ungare	104.90
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.90
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ	104.90
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.90
Bonurĭ rurale transilvane	104.90
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.85
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	142.50
Losurĭ din 1860	141.75
Acţiunile băncei austro-ungare	895.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	309.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	302.75
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.70
Napoleon-d'orĭ	9.62½
Mărcĭ 100 imp. germane	59.20
Londra 10 Livres sterlinge	121.95

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cătră onorații cetitori!

„Gazeta Transilvaniei“ intră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă şi de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭdecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă şi mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică şi națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ şi condusŭ de iubirea de patriă şi de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei dece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului şi trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care dĭ, érăşĭ cu acelaşĭ prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea diarului câtŭ şi în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca diarulŭ sĕ-şĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astădĭ dela unŭ diarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ dice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astădĭ când, ca niciodată până acuma, posițiunea diaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență aşa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre şi amende în banĭ o împiedecă în munca şi stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile şi asupririle şi de a lupta pentru recâştigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă şi sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducĕndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până şi în coliba țĕranului.

Conduşĭ de aceste vederĭ, amŭ introdusŭ şi cu începerea anului acestuia mai multe esențiale ameliorărĭ în diarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până adĭ la redactarea foii, suntemŭ decişĭ a cultiva mai multŭ şi unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ putută da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, aşa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ şi acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrĕmulŭ politicŭ, literarŭ şi socialŭ, ci ținĕndŭ deopotrivă sémă şi de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei şi higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere şi alŭ trebilorŭ sale financiare şi comerciale.

Afară de aceea câştigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ diarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — şi astfeliu sciind că sĕ sĕmte trebuința de a i se face cu putință orĭ şi cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele şi trebuințele lui, **dela anulŭ nou 1889 încóce amŭ mărìtŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă şi sĕ le întocmimŭ şi sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ şi ce cetitorŭ şi sĕ se pótă abona şi separatŭ.**

Amŭ deschisŭ dér abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei“*, care deşi mai bogată în materialŭ, va costa ca şi până acuma *12 fl. v. a., pe anŭ* şi în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ diarulŭ, amŭ deschisŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale *„Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noştri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum şi pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona şi separatŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01 / 7.11	8.46 / 9.18	1.51 / 2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu	11.15	10.34	5.26	6.56 / 7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uiora	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşu	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişora	5.45			3.59
Haşfaleu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovu	9.45 / 1.55			9.52
Timişŭ	2.53			
Predealu	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişu			1.45	
Braşovu	—.— / 4.10		2.32 / 7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodu	6.55		9.12	
Haşfalĕu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşu	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59 / 11.16		12.02 / 12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelu	12.33		1.05	
Teiuşu	1.51		1.47	
Aiudu	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirisŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56 / 6.37	5.32	5.—	8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rev	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04 / 11.19	8.42 / 8.47	10.50	4.03 / 4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ	2.17	4.10 / 4.30	5.45 / 6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamu		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşu	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42 / 9.17	11.39 / 12.31	7.38 / 6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică	2.29	4.35
Şeica mare	3.02	5.05
Lómneşŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneşu	9.45	10.50
Şeica mare	10.20	11.20
Copşa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40 / 6.—	12.55 / 4.58	6.13
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu	6.56	10.20 / 12.15	9.49 / 10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroşeni	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Nemeth-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistrița

Murĕşŭ-Ludoşu	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	——

Bistrița-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistrița	——
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕşŭ-Ludoşu	1.11

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóră	9.16

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.